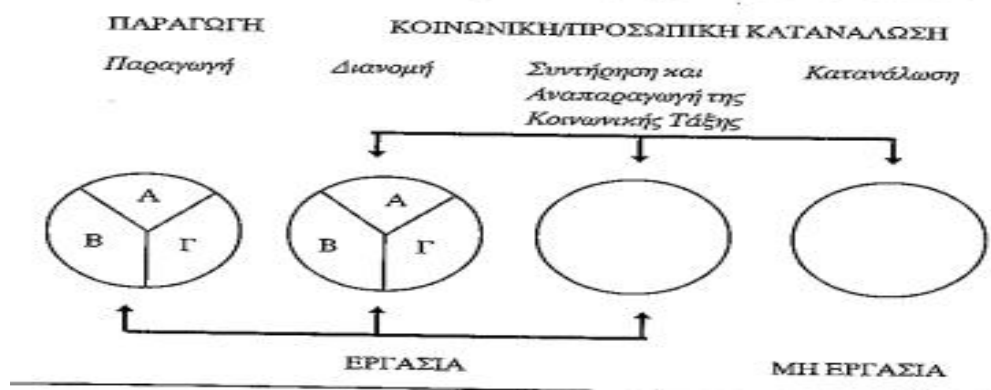

Ερωτήματα για επανάληψη στη Μαρξιστική Πολιτική Οικονομία II

1. Ποια είναι η σχέση ανάμεσα στην αξία και την τιμή παραγωγής και πώς μετασχηματίζονται οι αξίες σε τιμές παραγωγής; Πώς αποδεικνύεται ότι και οι δύο αποτελούν μορφές αξίας σε διαφορετικό επίπεδο θεωρητικής αφαίρεσης; (σελ. 31 και 37-43 εγχειριδίου και διαφάνειες 67, 69 και 71 του 1^{ου} μαθήματος)
2. Συγκρίνετε τα βασικά σημεία της νεοκλασικής θεωρίας του τέλει ανταγωνισμού και της μαρξιστικής θεωρίας του ανταγωνισμού. (Εγχειρίδιο, σελ. 59-62 και 73-75 και διαφάνειες 5, 10, 11, 12, 18, 19, 20 του 2^{ου} μαθήματος)
3. Περιγράψτε τις τρεις συνέπειες του διακλαδικού ανταγωνισμού και τη σημασία κάθε μίας από αυτές για την εμπειρική διερεύνηση της ύπαρξης μονοπωλιακής-ολιγοπωλιακής δομής αγοράς σε συγκεκριμένους κλάδους. (σελ. 75-81 εγχειριδίου και διαφάνειες 22-24 του 2^{ου} μαθήματος: μείνετε στα κεντρικά συμπεράσματα των διαφανειών και όχι στην αναλυτική παρουσίαση του βιβλίου)
4. Αναπτύξτε την έννοια του ρυθμιστικού κεφαλαίου καθώς και τη σχέση του με τον διακλαδικό και τον ενδοκλαδικό ανταγωνισμό. (Εγχειρίδιο, σελ. 86-90 και διαφάνειες 20, 34, 39 του 2^{ου} μαθήματος).
5. Περιγράψτε τις διαφορές ανάμεσα στην προσέγγιση του Lenin περί μονοπωλιακού καπιταλισμού και στην αντίστοιχη ανάλυση της σχολής του μονοπωλιακού κεφαλαίου (monopoly capital school) (διαφάνειες 46-50 του 2ου μαθήματος).
6. Τι είναι η απλή και τι η διευρυμένη αναπαραγωγή του κεφαλαίου; Πώς φαίνεται από την απλή κιόλας αναπαραγωγή ότι -μετά από μία περίοδο- κάθε συσσωρευμένο κεφάλαιο αποτελεί συσσωρευμένη υπεραξία, δηλαδή ότι δεν ισχύει το επιχείρημα του «πετυχημένου επιχειρηματία που ξεκινώντας φτωχός πλούτισε με τον ιδρώτα του»; [Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αριθμητικό παράδειγμα.] (Διαφάνειες 7, 8, 9, 10, 11 του 3^{ου} μαθήματος)
7. α) Περιγράψτε τις έννοιες «τεχνική», «αξιακή» και «οργανική» σύνθεση του κεφαλαίου και εξηγήστε ποια από τις τρεις χρησιμοποιεί ο Μαρξ ως την πλέον ενδεικτική για την κατανόηση των τάσεων της παραγωγικής διαδικασίας και γιατί.
β) Έστω ότι σε μία χρονιά στην οικονομία υπάρχουν 10 μηχανές (που αξίζουν 10€ η κάθε μία) και 5 εργαζόμενοι (με μισθό 1000€ ο κάθε ένας) και την επόμενη χρονιά υπάρχουν 14 μηχανές (που αξίζουν 6€ η κάθε μία) και 6 εργαζόμενοι (με μισθό 1200€ ο κάθε ένας). Βρείτε την τεχνική και την αξιακή σύνθεση σε κάθε έτος και την οργανική σύνθεση στο δεύτερο έτος. (Εγχειρίδιο, σελ. 144-145, υποσ. 5 και διαφάνειες 19, 20, 32 του 3^{ου} μαθήματος)
8. Πολλοί ερευνητές σημειώνουν ότι η γενίκευση των εξελίξεων που εντάσσονται στη λεγόμενη 4^η Βιομηχανική Επανάσταση (διαδίκτυο των πραγμάτων, ποικίλες παραγωγικές εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης, big data κλπ) ενδέχεται να εξαφανίσει πολλές θέσεις εργασίας. Σχολιάστε αυτή τη συζήτηση αξιοποιώντας τους όρους «οργανική σύνθεση κεφαλαίου», «νόμος

της κεφαλαιοκρατικής συσσώρευσης», «εφεδρικός στρατός εργασίας» (διαφάνειες 3^{ου} μαθήματος)

9. Περιγράψτε τη διαφορά ανάμεσα στη διάκριση σταθερό κεφάλαιο VS μεταβλητό κεφάλαιο, από τη μία, και πάγιο κεφάλαιο VS κυκλοφοριακό κεφάλαιο, από την άλλη. Αφότου δώσετε παραδείγματα από την κάθε κατηγορία, εστιάστε στις μεταξύ τους σχέσεις αλλά και στις διαφορές όσον αφορά την παραγωγή και μεταβίβαση αξίας. (διαφάνειες 44 και 46 του 3^{ου} μαθήματος)
10. Λαμβάνοντας υπόψη το γενικό τύπο κύκλωσης του κεφαλαίου, αναπτύξτε ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στην εμπορευματική μορφή του κεφαλαίου και το εμπορικό κεφάλαιο καθώς και ανάμεσα στη χρηματική μορφή του κεφαλαίου και το πιστωτικό κεφάλαιο. (Διαφάνεια 15, 17, 22 και 26 του 4^{ου} μαθήματος)
11. Εξηγήστε γιατί σύμφωνα με τον Μαρξ δεν παράγεται καθόλου νέα αξία και υπεραξία στον τομέα του εμπορίου και στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Με αυτό ως δεδομένο, ποια είναι η «κοινωνική χρησιμότητα» αυτών των τομέων στην αναπαραγωγή του κοινωνικού κεφαλαίου και πώς δημιουργείται το εμπορικό και το τραπεζικό κέρδος; (Διαφάνειες 15, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 27, 30 και 38 του 4^{ου} μαθήματος).
12. α) Έστω ένα βιομηχανικό κεφάλαιο αξιοποιεί σταθερό κεφάλαιο αξίας 720€ και μεταβλητό κεφάλαιο 180€ ενώ το ποσοστό υπεραξίας (βαθμός εκμετάλλευσης) είναι 100%. Ποια είναι η αξία του προϊόντος και πόσο είναι το ποσοστό κέρδους;
β) Έστω ότι εμφανίζεται εμπορικό κεφάλαιο αξίας 100€ για την πραγματοποίηση της αξίας των εμπορευμάτων που παράγονται από το παραπάνω κεφάλαιο. Πόσο γίνεται το ποσοστό κέρδους; Σε ποια τιμή πουλάει ο βιομήχανος στον έμπορο και σε ποια τιμή πουλάει ο έμπορος στον καταναλωτή; (Διαφάνειες 20-22 του 4^{ου} μαθήματος)
13. α) Δώστε τον ορισμό της παραγωγικής εργασίας σύμφωνα με τον Marx καθώς και 2 παραδείγματα παραγωγικής και άλλα 2 παραδείγματα μη παραγωγικής εργασίας.
β) Στο σχήμα που ακολουθεί εμφανίζονται οι σφαίρες κοινωνικής αναπαραγωγής μίας καπιταλιστικής οικονομίας. Να αναλυθεί η λειτουργία κάθε σφαίρας στην οικονομία καθώς και οι διάφοροι τύποι εργασίας στη βάση της διάκρισης παραγωγικής και μη παραγωγικής εργασίας.

(Εγχειρίδιο, σελ. 110-113 και διαφάνειες 9-15 του 5^{ου} μαθήματος)

14. Ποια είναι η επίδραση της σχέσης ανάμεσα στην παραγωγική και τη μη παραγωγική εργασία στη συσσώρευση του κεφαλαίου; Πώς εξελίσσεται αυτή η σχέση τις τελευταίες δεκαετίες (σελ. 119-122 εγχειριδίου και διαφάνειες 17, 18 και 19 του 5ου μαθήματος).
15. Έστω ότι σε μία οικονομία υπάρχουν μόνο η σφαίρα της παραγωγής και η σφαίρα του εμπορίου. Οι πρώτες ύλες (m) και οι αποσβέσεις (D) είναι αθροιστικά 20 χ.μ. στη βιομηχανία και 20 στο εμπόριο. Οι μισθοί (w) είναι 30 στη βιομηχανία και 20 στο εμπόριο. Τα κέρδη (Π) είναι 20 στη βιομηχανία και 30 στο εμπόριο. Να υπολογίσετε:
- Την (ακαθάριστη) αξία της παραγωγής, σύμφωνα με τη μαρξική και την ορθόδοξη ανάλυση.
 - Τη Καθαρή Προστιθέμενη αξία (νέα αξία), σύμφωνα με τη μαρξική και την ορθόδοξη ανάλυση.
 - Το (μαρξικό) μεταβλητό κεφάλαιο και το (ορθόδοξο) άθροισμα των μισθών.
 - Τη (μαρξική) υπεραξία και το (ορθόδοξο) μέγεθος των κερδών.
 - Το (μαρξικό) ποσοστό υπεραξίας και το (ορθόδοξο) λόγο «Κέρδη/Μισθοί».
- (Εγχειρίδιο, σελ. 130-131 και διαφάνειες 25-26 του 5ου μαθήματος)
16. Έστω ότι οι υποδιαίρεσεις I (παραγωγή μέσω παραγωγής) και II (παραγωγή μέσω κατανάλωσης) του συνολικού κοινωνικού κεφαλαίου είναι ως εξής:
- $$I: 4.000c + 1.000v + 1.000s = 6.000$$
- $$II: 1.500c + 750v + 750s = 3.000$$
- Το συγκεκριμένο συνολικό κοινωνικό κεφάλαιο μπορεί να κάνει απλή ή διευρυμένη αναπαραγωγή;
 - Αν η οργανική σύνθεση του παραμένει σταθερή και οι καπιταλιστές της υποδιαίρεσης I συσσωρεύουν τη μισή υπεραξία (και καταναλώνουν την άλλη μισή), περιγράψτε πώς (και γιατί) θα διαμορφωθούν οι υποδιαίρεσεις I και II την επόμενη χρονιά.
- (Διαφάνεια 13 και 14 του 6ου μαθήματος)
17. Πώς συνδέεται ο νόμος της πτωτικής τάσης του ποσοστού κέρδους με τη μηχανοποίηση και την κεφαλαιοποίηση της παραγωγής; (Εγχειρίδιο, σελ. 141-144 και διαφάνειες 7, 11, 12, 14, 15 και 16 του 7ου μαθήματος)
18. Δείξτε γιατί ενώ μαθηματικά η άνοδος του βαθμού εκμετάλλευσης της εργατικής δύναμης μπορεί να ακυρώσει την πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους, στην πράξη αυτό είναι ανέφικτο (διαφάνειες 18, 19, 20 και 22 του 7ου μαθήματος).
19. Αναπτύξτε τα βασικά χαρακτηριστικά των εξής μαρξιστικών θεωριών κρίσης:
- Νόμος της πτωτικής τάσης του ποσοστού κέρδους,
 - Θεωρία υποκατανάλωσης,
 - Συμπίεση των κερδών.
- Τι προβλέπει κάθε θεωρία για τη μεταβολή του λόγου κεφαλαίου προς νέα αξία (C/L), της οργανικής σύνθεσης και του ποσοστού κέρδους; (σελ. 137-146 και ο πίνακας στη σελ. 173 στο εγχειρίδιο καθώς και διαφάνειες 13-17 και 46 του 8ου μαθήματος)
20. Πώς μπορεί να αναδιατυπωθεί ο τύπος του ποσοστού κέρδους ώστε να ελεγχθεί εμπειρικά ποια από τις μαρξιστικές θεωρίες κρίσης αποτυπώνει καλύτερα τη βασική αιτία της κρίσης; Αναπτύξτε τη σύνδεση κάθε συστατικού κλάσματος του τύπου με τις διάφορες θεωρίες κρίσης. (Εγχειρίδιο, σελ. 173-174 και διαφάνειες 46-47 του 8ου μαθήματος)

21. Ακολουθεί ένα διάγραμμα με μία εκτίμηση (από τον Michael Roberts) του ποσοστού κέρδους των 20 μεγαλύτερων καπιταλιστικών οικονομιών του κόσμου (G-20). Περιγράψτε τους παράγοντες που μπορεί να βρίσκονται πίσω από τις διακυμάνσεις του ποσοστού κέρδους και τις αντίστοιχες προεκτάσεις τους σε όρους πολιτικής, π.χ. πώς συνδέεται με την κυριαρχία της λεγόμενης νεοφιλελεύθερης πολιτικής σε όλα ουσιαστικά τα αναπτυγμένα καπιταλιστικά κράτη από τη δεκαετία του 1980 (ανεξαρτήτως ιδεολογικών αναφορών των εκάστοτε κυβερνητικών κομμάτων);

